

Rrjedhat e paligjshme financiare dhe dezinformimi në Evropën Juglindore

► Evropa Juglindore (EJL) mbetet një nga vendet më vulnerabël kundrejt luftës hibride të vazhdueshme të Kremlinit kundër Bashkimit Evropian dhe pjesës demokratike Perëndimore. Kombinimi i kapjes së shtetit dhe asaj mediatike, përçarjet etnike që vazhdojnë si ndërmjet edhe brenda vendeve si dhe trashëgimia e paragjytimeve konjitive (cognitive bias) ruse. Të gjitha e bëjnë rajonin një target kryesor për agresionin e Kremlinit pas pushtimit të Ukrainës.

Lufta brutale dhe e vazhdueshme e Ruisë kundër demokracisë së re të Ukrainës ka qenë një thirrje e vrazhdë për tu zgjuar për Bashkimin Evropian dhe demokracitë perëndimore. Konflikti ka ardhur si një kujtesë e fortë për Evropën dhe Perëndimin se toleranca e tyre ndaj **bullizmit të kapjes së shtetit** të Kremlinit dhe **taktikat e mprehta të luftës hibride të pushtetit** në të gjithë Evropën demokratike kanë zgjatur shumë gjatë. Rrjeteve oligarkike të Kremlinit u është dhënë integrimi falas në strukturën financiare dhe industriale të BE-së, duke lejuar Moskën të **armatizojë flukset financiare dhe të energjisë** në Evropë.

Përveç kësaj, hidra mediatike e Kremlinit është lejuar të shfrytëzojë dobësitë e tranzicionit në mediat sociale për të transmetuar një valë [propagande dhe dezinformimi të pakontrolluar](#) në çdo cep të kontinentit, duke mbuluar mjedisin mediatik evropian me **zhurmën e dobët dhe të dëmshme të narrativave pro-autoritare dhe anti-evropiane**. Kjo fushatë e vazhdueshme e luftës hibride është mundësuar nga një rrjet korrupsioni strategjik, duke synuar partitë politike, mediat dhe ndërmarrjet shtetërore në të gjithë Evropën.

Megjithatë, pas pushtimit rus të Ukrainës, BE-ja ka qenë në gjendje të unifikojë dhe të japë një përgjigje të përbashkët të vendosur ndaj agresionit të Kremlinit, duke siguruar mbështetje të paprecedentë për Ukrainën dhe duke vendosur raunde të njëpasnjëshme **sanksionesh** ndaj makinës ruse të luftës. Kjo është plotësuar me masa që synojnë të **rrisin sigurinë ekonomike të Evropës dhe të shkëputin ekonominë e saj** nga rrjetet energjitike dhe financiare ruse.

EVROPA JUGLINDORE NË NJË KRYQËZIM

► Financat e paligjshme dhe dezinformimi janë dy nga mjetet më të fuqishme dhe të mprehta të pushtetit që Kremli ka përdorur për të minuar proceset demokratike në Evropën Juglindore. Përdorimi i këtyre mjeteve ka ofruar gjithashtu terren të papërshtatshëm për ndikimin gërryes të Kinës dhe fuqive të tjera autoritare.

Evropa Juglindore mbetet rajoni më i cenueshëm i kontinentit ndaj kërcënimeve hibride të Ruisë. Moska ka të ngjarë të vazhdojë të kërkojë të [destabilizojë EJL-në](#), pavarësisht nga rezultati i luftës në Ukrainë. Paralelisht me agresionin e saj kundër Ukrainës, Rusia ka vazhduar të përdorë ndikimin ekonomik, dezinformimin dhe kërcënimet hibride për të dobësuar politikat kombëtare të anëtarëve të NATO-s dhe BE-së dhe vendeve kandidate me rëndësi strategjike. Hungaria dhe Bullgaria, anëtarë të BE-së dhe NATO-s, kanë dobësuar sanksionet e BE-së ndaj Ruisë, duke kërcënuar se do të përdorin fuqinë e tyre të vetos ose do të heqin derogimet (lehtësimet). Serbia deri më tani ka qenë i vetmi vend evropian që ka kundërshtuar sanksionet ndaj Ruisë. Beogradi kërkon të ruajë status quo-në në marrëdhëniet e tij me

Moskën dhe vazhdon të lejojë mediat shtetërore ruse të veprojnë në rajon. Kremli e ka kërcënuar vazhdimisht Moldavinë diplomatikisht, ushtarakisht dhe ekonomikisht, duke e shtyrë vendin në një krizë politike. Rajoni i Republika Srpska në Bosnje dhe Hercegovinë ka vazhduar të mbjellë ndarje dhe të kërcënojë shkëputjen, duke kërkuar mbështetjen e Kremlinit. Mosmarrëveshjet e vazhdueshme midis vendeve në rajon, si mosmarrëveshja midis Serbisë dhe Kosovës dhe midis Bullgarisë dhe Maqedonisë së Veriut, ofrojnë mundësi të mëtejshme për ndërhyrje autoritare në rajon nga Rusia dhe aktorë të tjerë.

[Rrjetet Playbook të Kremlinit](#), të cilat përdorin një gamë të gjerë mjetesh për të ndjekur kapjen e shtetit në Evropë, përqendrohen veçanërisht në Ballkan i cili është shumë i cënueshëm dhe strategjikisht i rëndësishëm, vazhdojnë të qëndrojnë aktive. Të dyja këto janë të lidhura pazgjidhshmërisht me njëri-tjetrin dhe me një shkrirje interesash midis oligarkëve rusë të lidhur me Kremlinin dhe homologëve të tyre vendas, këta të fundit japin ndikim të konsiderueshëm politik në demokracitë ballkanike ende të pakonsoliduara.

FINANCAT E PALIGJSHME DHE NDIKIMI KEQDASHËS I HUAJ

Gjatë dekadës së fundit, regjimet autoritare kanë intensifikuar kundërshtimin e tyre ndaj vendeve demokratike perëndimore. Prandaj, ata kanë rritur shpenzimet e tyre taktike në fushata që synojnë manipulimin e opinionit publik dhe perceptimeve në Perëndim. Për këtë qëllim, autokracitë kanë **armatosur mjete të ndryshme** që përfshijnë zhvillimin dhe shfrytëzimin e mediave dhe informacionit, abuzimin e aktiviteteve kulturore dhe programeve arsimore me gamë të gjerë, si dhe vendosjen e ushtrive të plota të dezinformimit dhe propagandës. Këto metoda të ndikimit autoritar nuk synojnë të tërheqin apo edhe të bindin qytetarët e shoqërive demokratike, por përkundrazi komplotojnë për t'i shpërqendruar, përçarë dhe manipuluar ata. **Thelbi i fuqisë diplomatike manipuluese** është përdorimi i flukseve të paligjshme financiare që rrjedhin nga Kremli për të krijuar dhe kultivuar marrëdhënie me partitë politike, grupet shoqërore dhe individët e rangut të lartë, me qëllim të ndikimit në vendimet kryesore të politikave.

Rusia dhe Kina kanë përdorur prej kohësh **strukturat e paqarta të pronësisë së korporatave dhe flukset e paligjshme financiare** për të siguruar gjithçka, që nga teknologjitë dhe ekspertizat e reja deri te ndikimi ekonomik dhe politik brenda vendeve me interes. Rusia ka krijuar **një model të ndikimit të keq ekonomik** në Evropë nëpërmjet kultivimit të rrjeteve të errëta të patronazhit në të gjithë rajonin. Më pas i vendos këto rrjete për të ndikuar në vendimmarrje në tregjet dhe institucionet kryesore.

FINANCAT E PALIGJSHME NË EVROPËN JUGLINDORE

► Flukset e paligjshme financiare (FPF) mbështesin rrjetet oligarkike të kapjes së shtetit dhe medias në të gjithë Evropën Juglindore. Duke arritur në 6% të PBB-së së rajonit, FPF-të janë më të përhapura në Ballkan sesa mesatarja globale, e cila qëndron në 3-5% të PBB-së botërore.

Madhësia e FPF-ve vlerësohet në **1-1.5 trilion dollarë** në vit në nivel global. Ndërsa kjo shifër arrin në afërsisht **3-5% të PBB-së botërore**, FPF-të në Ballkan qëndrojnë në rreth 6% të PBB-së së rajonit bazuar në vlerësime. FPF-të në Evropën Juglindore janë **të shumëfishta dhe me shumë drejtime**. Emëruesi i përbashkët i vendeve të EJT është cenueshmëria e tyre ndaj këtyre flukseve të paligjshme financiare, të përkeqësuar nga dobësia institucionale dhe kapja e shtetit.

FPF-të nxisin marrjen e qirasë dhe sjelljen kriminale, zvogëlojnë kapacitetin e qeverive për të mbështetur zhvillimin dhe rritjen gjithëpërfshirëse, dobësojnë sundimin e ligjit, gërryejnë funksionimin e sistemeve të drejtësisë penale dhe rrezikojnë mjedisin e biznesit. Flukset e paligjshme financiare shterojnë burimet publike, zvogëlojnë shtrirjen dhe cilësinë e shërbimeve publike, duke dëmtuar kështu integritetin e institucioneve shtetërore, së bashku me besimin e publikut në to. Ato krijojnë gjithashtu **rrjete të fuqishme ndikuese** të cilat u shërbejnë interesave keqdashëse lokale apo të jashtme.

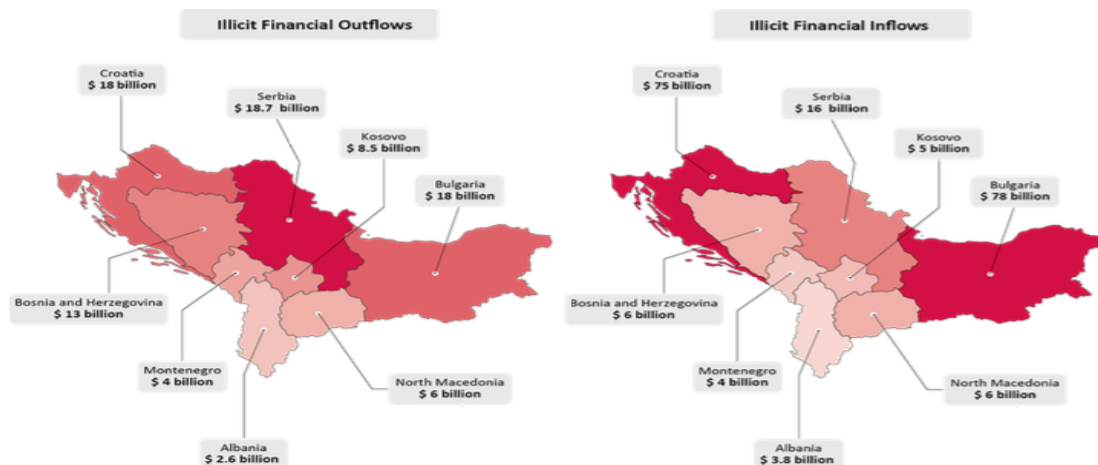
Përcaktimi i flukseve të paligjshme financiare

FPF-të janë flukse financiare ndërkufitare të paregjistruara që përfshijnë para të pista, pra fonde që janë fituar, transferuar ose përdorur në mënyrë të paligjshme. Në një kuptim më të gjerë, IFF-të janë fonde që, përmes zbrazëtirave ligjore dhe rregullimeve të tjera artificiale, anashkalojnë frymën e ligjit dhe përfshijnë çdo fluks ndërkufitar që dëmton ekonominë, qoftë drejtpërdrejt (p.sh., nëpërmjet humbjes së të ardhurave tatimore) ose tërthorazi (p.sh., duke gërryer institucionet). Një fluks financiar mund të klasifikohet si i paligjshëm nëse ose origjina (burimi), metoda e përdorur për lëvizjen e tij (kanali), ose përdorimi i tij eventual është i paligjshëm. Një fluks i vetëm parash mund të kalojë nëpër kanale të shumta të ndryshme dhe secili burim ka tendencë të favorizojë kanale specifike mbi të tjerët. Burimet e zakonshme të IFF përfshijnë:

- Të ardhurat e korruptuara (paratë e vjedhura nga shteti ose fondet e fituara nga shpërdorimi i pushtetit shtetëror)
- Të ardhurat kriminale (paratë e drogës, evazioni fiskal individual ose mashtrimi fiskal)
- Të ardhurat tregtare (shmangie shumëkombëshe tatimore ose tarife)

Flukset e paligjshme qarkullojnë brenda dhe jashtë rajonit të EJL-së, të mundësuar nga **një ekosistem i qeverisjes së dobët, korrupsionit endemik dhe krimi dhe evazioni i korporatave**. Ekonomitë e rajonit janë më pak konkurruese se homologët e tyre të BE-së, të rrënuara nga një sërë [ndërrhyrjesh të panevojshme politike](#) dhe pronësie shtetërore, nga një sektor privat i pazhvilluar dhe [prania e fshehtë](#) e marrëveshjeve të paqarta ndërqeveritare me shtetet autoritare.

EJL ka shërbyer tradicionalisht si **porta hyrëse** për drogën, migrantët dhe një shumëllojshmëri mallrash me përdorim të dyfishtë dhe akcizë. Rritja e ndjeshme e investimeve në infrastrukturë në vitet e fundit, kryesisht e mundësuar nga Iniciativa Kineze Belt and Road, i ka shtuar benzinë zjarrit, duke intensifikuar flukset ekzistuese të tregtisë legjitime dhe të paligjshme. FPF-të lehtësohen gjithashtu nga **kufijtë poroz** (lejojnë kalimin e lehtë brenda dhe jashtë) rajonit, natyra e ndërvarur e ekonomive të tij dhe [sektorët e tyre të mëdhenj informale](#).

ARMATIMI I KAPITALIT RUS NË EVROPË

Rreth 1 trilion dollarë kapital rus është investuar në të gjithë Evropën që nga rënia e Bashkimit Sovjetik. Një pjesë e konsiderueshme e këtyre fondeve është përdorur [për të kapur asetet kryesore në sektorët strategjikë të ekonomisë](#) si energjia, telekomunikacioni, sektori bankar, ndërtimi dhe logjistika. Në prag të pushtimit të Ukrainës, kompanitë ruse ishin ngulitur fort në ekonominë evropiane: në janar 2022, Rusia [kontrollonte 277 miliardë euro](#). në stoqet e investimeve të huaja direkte (stoqet e brendshme të IHD-ve) në 27 shtetet anëtare të BE-së – rritje me një të tretën që nga vendosja e sanksioneve kundër Rusisë pas aneksimit të Krimesë në vitin 2014.

Shifrat e vërteta të investimeve ruse ka të ngjarë të jenë shumë më të larta se sa tregojnë numrat zyrtarë të bankës qendrore, pasi të paktën 50% e të gjitha flukseve financiare ruse në Evropë kalojnë nëpër destinacione në det të hapur si Qipro, Ishujt e Virgjër Britanikë (BVI), Irlanda, Luksemburgu, dhe Holanda, ku fondet ruse fshihen pas pronësisë nominale, marrëdhënieve të besimit dhe investimeve të portofolit nëpërmjet fondeve të investimeve të palëve të treta. Asetet e korporatave ruse brenda Evropës arritën pothuajse 600 miliardë euro në fund të vitit 2021 dhe bankat evropiane ende mbanin 83 miliardë euro detyrime ndaj kompanive dhe individëve rusë, me vende si Austria, Holanda, Italia dhe Franca më të ekspozuara ndaj tregu rus. Shumë nga **transaksionet që mundësojnë përvetësimin e aseteve strategjike në EJL** kaluan përmes këtyre qendrave financiare evropiane.

Emërimi në poste i miqve dhe bashkëpunëtorëve që qëndron në [zemër të ekonomisë ruse](#) i lejon Kremlinit të **armatizojë investimet ruse në Evropë** dhe gjetkë për qëllime politike, falë rrjeteve joformale të mundësuesve. Kompanitë evropiane të naftës dhe gazit i kanë mbyllur ekonomitë kombëtare në një varësi afatgjatë nga Rusia, e mbështetur nga marrëdhëniet e tyre të gjata të biznesit me homologët e tyre rusë. Ky trend siguroi **grupe shitesë fitimesh të paligjshme** për të forcuar rrjetet oligarkike të korporatave dhe varësitë politike.

Sanksionet e paprecedentë kundër Rusisë kanë shënuar fundin e procesit tre dekadash të depërtimit ekonomik dhe politik rus në Evropë. BE, SHBA dhe G7 i janë përgjigjur pushtimit rus të Ukrainës duke synuar shtyllat kryesore financiare të ekonomisë ruse. Më shumë se 4000 kompani të regjistruara në BE me pronësi përfutuese përfundimtare në Rusi janë sanksionuar. Megjithatë, asnjë kompani ruse nuk është

sanksionuar efektivisht në EJL për shkak të varësive të rrënjosura thellë dhe **kapacitetit të ulët të zbatimit të ligjit** për t'u marrë me çështjet e sigurisë ekonomike.

KAPJA E MEDIAVE: PUSHTIMI I ZEMRAVE DHE MENDJEVE

► Dezinformimi i përhapur është një nga simptomat më tinëzore të kapjes së mediave në EJL. Serbia në veçanti është shfaqur si pikënisja kryesore si për flukset e paligjshme financiare ashtu edhe për dezinformatat pro-Kremlinit në Ballkanin Perëndimor. Megjithatë, përvoja e Bullgarisë ka treguar se edhe anëtarësimi në BE nuk i fshin këto probleme nëse vazhdojnë praktikatat e kapjes së shtetit dhe medias.

Vendeve në të gjithë rajonin, duke përfshirë vendet anëtare të BE-së, Bullgarinë dhe Kroacinë, u mungojnë masat mbrojtëse të mjaftueshme institucionale në lidhje me zbulimin e pronarëve përfitues përfundimtarë dhe burimeve të financimit, si dhe kufizimet e duhura në lidhje me përqendrimin e pronësisë. Kjo dilemë është e komplikuar nga ngritja e platformave të mediave sociale të cilat ofrojnë **një forum të hapur për përhapjen e dezinformatave** dhe llojeve të tjera të propagandës, duke gërryer njëkohësisht bazën e financimit të mediave tradicionale.

Sondazhet sociale të kryera në të gjithë rajonin shënuan një **rënie të dukshme të mbështetjes publike për Rusinë** me fillimin e pushtimit. Megjithatë, politikatat editoriale dhe axhendat e mediave kryesore pro-Kremlinit dhe ndonjëherë edhe të mediave kryesore dhe partive politike kanë duruar. Aktorët politikë mbështetës ndaj Moskës, si SNS dhe SPS në Serbi, Revival dhe BSP në Bullgari dhe SNSD në Bosnje, kanë ruajtur pozitat e tyre parlamentare dhe fuqinë vendimmarrëse gjatë një serie zgjedhjesh të përgjithshme në 2022-2023. Suksesi i tyre u ndihmua nga **media të njohura pro-Kremlinit**, të cilat në mënyrë të ngjashme kanë mbajtur dhe madje **kanë rritur aktivitetin e tyre**, duke kontribuar në një rikthim të pjesshëm të simpatisë publike ndaj Ruisë pas përmbyesjes fillestare të pushtimit.

Rusia tashmë kishte kapitalizuar me sukses mjedisin e dobët rregullator në EJL për t'u angazhuar në kapjen e mediave nëpërmjet [rrjeteve lokale të paqarta të ndikimit](#) në vitet para pushtimit. Këto rrjete përbëhen nga figura të shquara biznesi të lidhur me Kremlinin, politikanë dhe agjentë të tjerë influencues, të cilët drejtojnë politikatat editoriale të mediave kryesore dhe u japin besim narrativave të dezinformatave. Ata kanë siguruar që **mjedisi kryesor i informacionit të mbetet i favorshëm për operacionet e Kremlinit**, të cilat janë intensifikuar vetëm pas fillimit të pushtimit të Ukrainës.

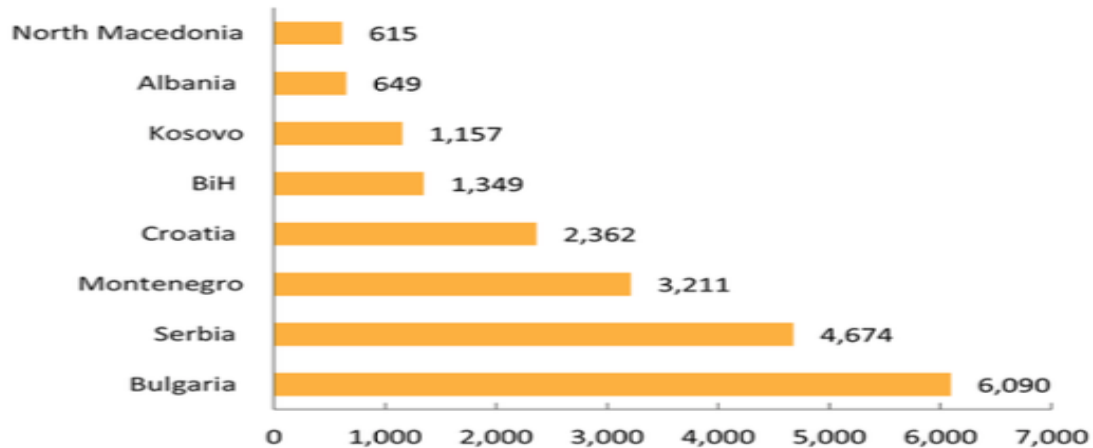
DINAMIKA RAJONALE

Bullgaria dhe Serbia vazhdojnë të veprojnë si **qendrat kryesore koordinuese dhe pikat e nisjes** së ndikimit të Kremlinit në hapësirat e informacionit në të gjithë rajonin. Politikanët dhe reporterët bullgarë normalizojnë dezinformimin pro-Kremlinit brenda vendit dhe në institucionet euro-atlantike, ndërsa Serbia ndihmon në shtrirjen e operacioneve të dezinformimit të Kremlinit në të gjithë Ballkanin Perëndimor përmes mediave në gjuhën serbe me bazë si brenda Serbisë ashtu edhe në enklavat serbe si Republika Srpska. Shifrat e trafikut të të dhënave ndërmjet vendeve nga websitet kryesore të lajmeve në Ballkanin Perëndimor pasqyrojnë **një garë informative** për audiencën që flet serbo-kroatisht midis mediave serbe pro-Kremlinit dhe mediave kroate me prirje relativisht euroatlantike.

Në më shumë se gjysmën (pesë nga tetë) të vendeve në EJL, të paktën një nga pesë mediat më të vizituara në internet është **një përhapës endemik** i dezinformimit pro-Kremlinit (përkatësisht, në Bosnje dhe

Hercegovinë, Bullgari, Mal të Zi, Maqedoninë e Veriut dhe Serbi). Serbia u dallua si rasti më i theksuar, me katër nga pesë faqet e saj më të vizituara të lajmeve që publikonin vazhdimisht dezinformata pro-Kremlinit. Mediat kryesore në të tetë vendet u zbuluan se u **referoheshin burimeve nga mediat e kontrolluara nga shteti rus**, ku Bullgaria dhe Serbia përbëjnë mbi gjysmën e të gjitha referencave të identifikuara.

Numri i artikujve që i referohen RT, Sputnik, TASS ose RIA Novosti në pesë faqet e internetit më të vizituara të lajmeve (2022)

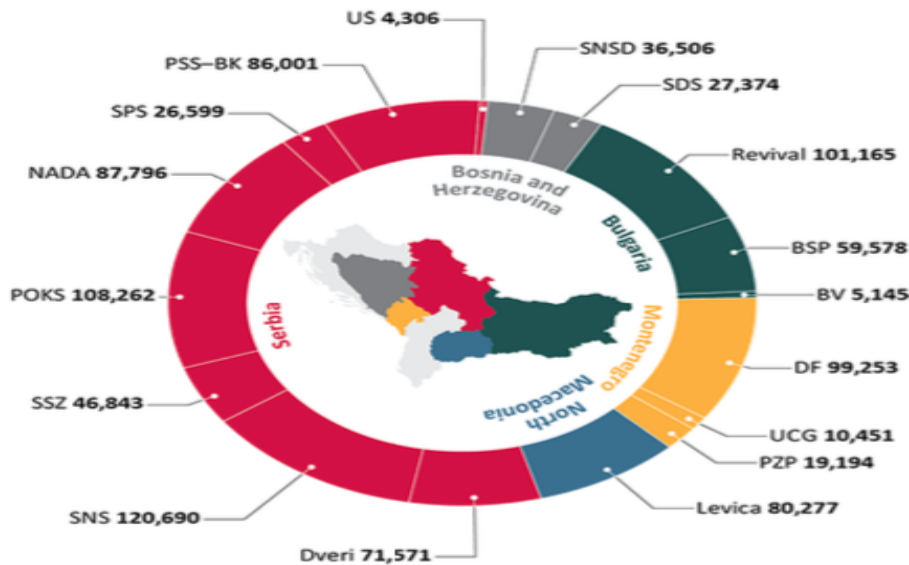
Mediat kryesore në internet pro-Kremlinit vazhdojnë të **mbulojnë peizazhin dixhital të Ballkanit me një rrjedhë të vazhdueshme dezinformimi** dhe lloje të tjera propagande. Në disa raste, përforcuesit më të spikatur dhe të qëndrueshëm në internet të dezinformatave të qarta pro-Kremlinit janë gjithashtu ndër faqet e internetit më të vizituara të lajmeve në vendin përkatës, siç është rasti në Bosnje dhe Hercegovinë (nezavisne.com), Bullgari (blitz.bg) , Mali i Zi (in4s.net dhe mondo.me), dhe Serbia (novosti.rs, kurir.rs, rts.rs dhe srbijadanas.com). Këto burime janë praktikisht të sinkronizuara me pikat e bisedës së Kremlinit dhe veprojnë si zëdhënës të tij lokale pa ndonjë investim të njohur burimesh ose pronësi të drejtpërdrejtë nga Moska.

FACEBOOK – NJË FORUM I HAPUR PËR DIZINFORMIM

Facebook mbetet [platforma dominuese e mediave sociale](#) në rajon, me popullaritetin e saj që varion nga 98% e të gjithë trafikut të internetit në platformat e mediave sociale në Shqipëri dhe Bullgari në 72% në Kroaci në fund të fundit.

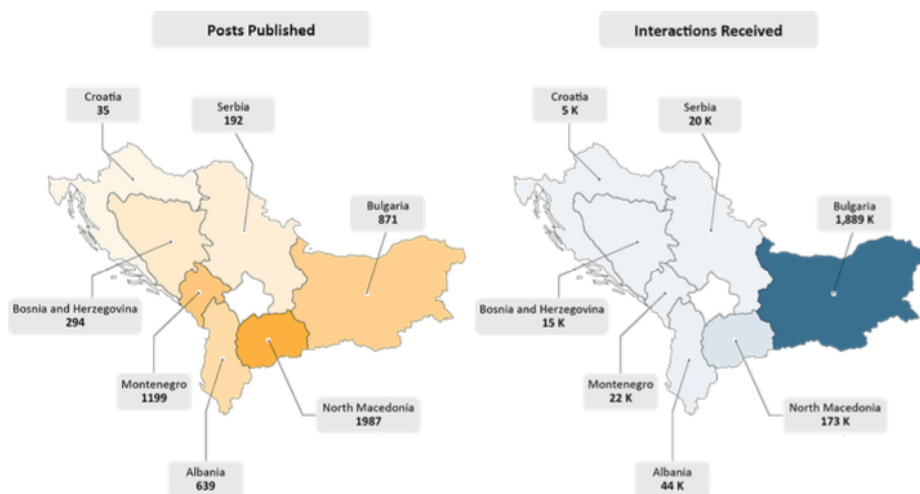
Platforma vazhdon të shërbejë si një **vatër e nxehtë për operacionet e informacionit të aktorëve të huaj autoritarë dhe përfaqësuesve të tyre vendas**, dhe është dëshmuar të jetë një komponent kritik për përpjekjet e tyre të komunikimit. Partitë pro-Kremlinit në të gjithë rajonin krenohen me gati 1 milion ndjekës të kombinuar dhe publikuan mbi 22,000 postime në vitin 2022, duke marrë rreth 13 milion ndërveprime.

Numri i ndjekësve të faqeve në Facebook të partive pro-Kremlinit në 2022

Të dhënat e faqeve në Facebook të ambasadave të Rusisë në rajon në vitin 2022 tregojnë se **misionet diplomatike të Moskës i zgjeruan më së shumti përpjekjet e tyre** në terren në Maqedoninë e Veriut, të ndjekur nga Mali i Zi dhe Bullgaria, megjithëse me sukses të ndryshëm nga njëri-tjetri. Mesazhet zyrtare të Kremlinit kanë ndikimin më të madh në sferën e Facebookut të Bullgarisë, ku ambasada ruse ka një numër ndjekësish prej 65,000, dyfishi i numrit të të gjitha gjashtë faqeve të ambasadave të tjera së bashku. Në vitin 2022, Ambasada Ruse në Bullgari mburrej me 1.9 milionë ndërveprime marramendëse – gati shtatë herë më shumë se numri i ndërveprimeve të marra nga gjashtë faqet e tjera të ambasadës së bashku.

Numri i postimeve të publikuara dhe ndërveprimet e marra nga faqet e Ambasadës Ruse në 2022

Ç'PRITET MË TEJ? FITORJA E LUFTËS JASHTË UKRAINËS

► Trajtimi i lidhjes së FPF-ve dhe kapjes së medias në Ballkan kërkon reforma të vazhdueshme të demokratizimit dhe sundimit të ligjit brenda kornizës së një integrimi të përsheptuar në BE. Udhëheqësit politikë në të gjithë rajonin duhet të thirren të japin llogari për mbështetjen e tyre, goftë të hapur apo të tërthortë, të ndikimit të jashtëm autoritar dhe flukseve gërryese të kapitalit.

Kremlini jo vetëm që ka pushtuar Ukrainën, por gjithashtu ka **intensifikuar operacionet e tij të ndikimit** në të gjithë Evropën, të cilat në shumë raste kanë arritur me sukses një shkallë të kapjes së shtetit. [Përmbysja e këtij procesi](#) duhet të jetë rend i parë i punës në axhendën në EJL, Bruksel dhe Uashington. FPF-të mbështesin rrjetet oligarkike të kapjes së shtetit dhe medias në të gjithë Evropën Juglindore. Kremlini ka përdorur vazhdimisht infrastrukturën e këtyre rrjeteve për të armatosur informacionin dhe burimet ekonomike. Prandaj, **shkëputja e ekonomive të rajonit nga Rusia ka rezultuar jashtëzakonisht e vështirë**, edhe pas pushtimit në shkallë të plotë të Ukrainës.

Ndalimi i valës së FPF-ve dhe kapjes dhe dezinformative të lidhura me median kërkon një qasje **të gjithë shoqërisë** dhe një **qasje ndërkombëtare**. Ky është një urdhër i lartë për kapacitetin e kufizuar të qeverive të EJL dhe shoqërisë civile, dhe kërkon një angazhim më të fortë politik nga Bashkimi Evropian dhe Shtetet e Bashkuara. BE-ja duhet të bjerë dakord për një **afat të qartë kohor afatshkurtër për pranimin e Ballkanit Perëndimor**, si dhe për anëtarësimin e Bullgarisë dhe Rumanisë në Zonën Shengen të lirisë, sigurisë dhe drejtësisë.

SHBA-ja duhet të rrisë ri-angazhimin e saj me rajonin më të gjerë të Evropës Juglindore dhe Detit të Zi, duke inkurajuar më shumë **miqësi** të biznesit të saj dhe duke forcuar bashkëpunimin e saj zhvillimor në fusha kritike si siguria kibernetike, media dhe zbatimi i ligjit. Uashingtoni duhet të ndjekë nismën e tij të Samitit për Demokraci me një demokratizim afatgjatë, sundim të ligjit dhe mbështetje të sigurisë ekonomike dhe ngritje kapacitetesh në të gjithë rajonin.

NDALIMI I BURIMIT TË FINANCAVE TË PALIGJSHME

► Ndalimi i valës së FPF-ve kërkon një qasje të re të BE-së për sigurinë ekonomike (p.sh., përhapja e përshpejtuar e Autoritetit Evropian Kundër Pastrimit të Parave). Duhet të ketë një drejtim të vazhdueshëm strategjik të kapitalit konstruktiv në EJL nëpërmjet fondeve të BE-së dhe ndihmës për zhvillim për të ndihmuar rajonin të shkëputet më shpejt nga rrjetet oligarkike gërryese nëpërmjet përmirësimit të zbatimit të sanksioneve dhe shqyrtimit të investimeve.

Evropa ka nevojë për një **shkëputje strategjike** të ekonomisë së saj nga ajo e Rusisë. Prioritet duhet t'i jepet prishjes së varësisë energjetike dhe çmontimit të rrjeteve oligarkike ruse në të gjithë kontinentin. Në ekonominë më të cenueshme të Evropës Juglindore, armatizimi i tregtisë së Rusisë duhet të kundërshtohet duke ndjekur një **politikë investimi strategjik** nga BE-ja dhe SHBA-ja. Dy politika të njëkohshme do të prodhonin një rezultat të prekshëm: ekspozimi dhe synimi i lokacioneve të korrupsionit politik dhe rritja e niveli i zbatimit kundër pastrimit të parave kundër flukseve financiare ruse në EJL.

- Hapi i parë është vlerësimi i natyrës dhe shtrirjes së kërcënimit, duke **identifikuar institucionet qeveritare dhe proceset e vendimmarrjes** që janë prekur nga korrupsioni i institucionalizuar politik (kapja e shtetit).
- Ekziston një nevojë kritike për të rritur **sasinë dhe cilësinë e të dhënave** të disponueshme për natyrën dhe madhësinë e FPF-ve, në mënyrë që të kuptohen shtytësit kryesorë, kanalet dhe tendencat e tyre si dhe të inicohet një përgjigje më e fortë e politikave.

- **Veprime të përbashkëta transatlantike kundër parave të paligjshme dhe aseteve mashtruese** në EJL përmes zbatimit efektiv të sanksioneve kundër Rusisë pas pushtimit të Ukrainës.
- **Përsheptimi i integritetit të EJL-së në prezantimin e Autoritetit të sapokrijuar Kundër Pastrimit të Parave.** Autoriteti dhe homologët e tij në EJL duhet të koordinojnë veprimet e tyre nga afër me FinCEN të SHBA-së dhe institucionet e inteligjencës financiare në çdo anëtar të BE-së.
- **Zemra e shkëputjes strategjike** (një ndryshim strategjik ku kalon fokusin e saj nga rritja ekonomike në kontrollin ekonomik) është gjetja e një [zgjidhjeje](#) për **enigmën evropiane dhe të Evropës Juglindore dhe të enigmës së sigurisë klimatike**. Kjo do të nënkuptonte sigurimin e diversifikimit të furnizimit të dy lëndëve djegëse fosile – për të parandaluar një prishje të ekonomisë evropiane – dhe burimeve kyçe për tranzicionin energjetik, i cili tashmë po e mbyll Evropën në varësi të reja të rrezikshme.
- **Investoni në siguri:** Në ekonomitë më të vogla dhe më të ndjeshme të EJL-së, korporatizmi shtetëror i Rusisë dhe armatizimi i tregtisë duhet të kundërshtohen nga një **politikë investimi strategjik nga BE dhe Shtetet e Bashkuara**. Flukset evropiane të investimeve duhet të kërkojnë të prezantojnë praktika të drejta tregu. Rritja e pranisë së korporatave perëndimore në këto vende është e vetmja mënyrë për të siguruar që praktikatat e biznesit rus të mos shtrembërojnë politikatat ekonomike për të mirën e Kremlinit.

Si çështje urgjente, vendet e EJL duhet të përditësojnë strategjitë e tyre të investimeve dhe të sigurisë kombëtare për të përfshirë një [mekanizëm të fuqishëm të shqyrtimit të IHD-ve](#) si një mbrojtje kyçe kundër ndikimit keqdashës të huaj dhe një mbrojtje shtesë për nxitjen e investimeve të huaja cilësore. Qeveritë duhet të integrojnë sektorin privat dhe atë të shoqërisë civile në zhvillimin e këtij mekanizmi dhe të sigurojnë transparencë të përshtatshme të procesit.

KTHIMI PAS I KAPJES MEDIATIKE

Kundërshtimi i dezinformimit në EJL do të kërkonte adresimin e të katër komponentëve të kapjes së medias: (i) pronësinë, (ii) reklamat, (iii) qeverinë dhe (iv) kapjen konjitive. BE-ja dhe qeveritë kombëtare anembanë Evropës **shënjestruan me sukses kanalet e drejtpërdrejta** të kapjes së medias ruse menjëherë pas pushtimit të Ukrainës në shkurt 2022. Në mënyrë të ngjashme, reklamat, qeveria dhe kapja konjitive ranë në të gjithë Evropën pasi mbështetja për modelin autoritar të Rusisë u shpërnda me pamje nga skena të dhunshme që vijnë nga Ukraina. Megjithatë, **infrastruktura gri mediatike e Kremlinit** mbetet kryesisht në vend, veçanërisht në EJL, dhe mund të rishfaqet pas luftës.

Llojet e kapjes mediatike

Linja e parë e mbrojtjes kundër dezinformimit përfshin **krijimin e infrastrukturës së mjekësisë ligjore** dixhitale të nevojshme për të zbuluar dhe hetuar fushatat e dezinformimit, si dhe aktorët që i drejtojnë ato, pothuajse në kohë reale. Mjetet ekzistuese të monitorimit të mediave dhe analizës së audiencës duhet të përdoren për të matur vëllimin dhe shtrirjen e tregimeve të dezinformatave të përsëritura nëpër mediat tradicionale dhe sociale. Këto duhet të plotësohen me mjete më të sofistikuara që analizojnë përbërjen dixhitale të faqeve të internetit të lajmeve në masë dhe zbulojnë automatikisht shenjat tipike të abuzimit, të tilla si ripërdorimi i domenit, faqet e internetit të doppelgänger, informacioni i pasaktë për kontaktet dhe mungesa e kushteve të përdorimit, ndër të tjera.

Të dhënat e marra përmes hetimit dhe analizës së përmirësuar të fushatave të vazhdueshme të dezinformimit duhet të përdoren për të informuar zhvillimin e **masave parandaluese që kufizojnë ndikimin dhe kërkesën për dezinformim**.

Prania e Kremlinit në nyjet kritike të infrastrukturës mediatike të EJL mund të zhvendoset vetëm nga krijimi i **një rrjeti të shpërndarë në mënyrë të barabartë të mediave të financuara nga publiku** dhe të drejtuara në mënyrë të pavarur. Shkalla e saj duhet të përputhet me madhësinë e bazës së Rusisë, pasi qëllimi i saj afatgjatë nuk është thjesht të kundërshtojë dezinformimin me verifikimin e fakteve, por të ripërtërijë **natyrën qytetare të gazetarisë dhe transmetimit** si një element thelbësor i kulturës demokratike. Për këtë qëllim, modeli i mbështetjes së qeverisë së SHBA për lirinë e medias në EQL në fillim të viteve 1990 duhet të rishikohet.

NJË DEMOKRACI QË FLET

Skenat e pamëshirmshme të luftës në Ukrainë kanë nxitur veprime të vonuara kundër **infrastrukturës gri** që Putin ka krijuar në të gjithë kontinentin gjatë dy dekadave të fundit. Megjithatë, përpara se të fillojë lodhja nga kjo fushatë sanksionesh, nevojiten veprime urgjente për të arritur një **de-Putinizim** të plotë të Evropës, dhe në veçanti të Evropës Juglindore. Një shtytje e përbashkët transatlantike duhet të synojë transformimin e vullnetit aktual politik në mekanizma konkretë institucional, të cilët do të parandalonin që Kremlinin dhe Pekinin të minonin sërish rendin demokratik evropian dhe integritetin ekonomik në EJL.

Lexoni raportin e plotë

